

DŘEVĚNÉ KROVY JSOU ÚŽASNOU UČEBNICÍ

Je vystudovaný historik a teolog, přesto se Marek Matějka po letech strávených na akademické půdě českých a zahraničních univerzit, vrátil zpět ke kořenům. Tedy ke dřevu, které jej jakožto rodáka z malé vesničky na Vysočině, obklopovalo už od dětství. Vyrůstal totiž v blízkosti svých prarodičů a rád trávil čas s dědečkem v dílně, kde sledoval, s jakým fortem a lehkostí dokázal vyrábět dřevěné nástroje a hračky.

Tomáš Svoboda

archiv firmy Krovservis

„Zpět ke dřevu mě přivedla moje láska k lidové architektuře a snaha poznávat historii a každodenní život našich předků nejenom z knih a archivních materiálů, ale také in situ na místech, kde lidé v minulosti žili,“ říká zakladatel společnosti Krovservis, která se specializuje na záchranu a preventivní údržbu dřevěných konstrukcí, a to zejména historických a památkově hodnotných staveb.

Co bylo rozhodujícím impulsem k volbě právě této specializované činnosti?

Snaha porozumět historickým dřevěným konstrukcím a jejich vzniku mě přivedla k tradičnímu tesařskému řemeslu. Zúčastnil jsem se několika workshopů pořádaných svého času Tesařskou hutí v západních Čechách a jakmile jsem jednou vzal do ruky širočinu, věděl jsem, že není cesty zpět. Historické dřevěné konstrukce jsem si za-

řadu let na obnově památek lidové architektury. Podařilo se nám společně zachránit několik jedinečných staveb před bezprostředním zánikem. Jsou to nejenom špičkoví tradiční tesaři, ale mají také cit pro zachování autenticity historických staveb, a to je pro naši spolupráci podstatné.

Na firemním webu mimo jiné píšete, že poctivá práce pro vás není jen bezobsažnou frází.

Co znamená poctivá práce ve vašem podání?

Poctivá práce je pro mě označením životního stylu, který člověku přináší radost z toho, co dělá, pomáhá mu žít v harmonii se sebou samým, druhými lidmi a vede ho k pokoře a úctě k dílu našich předků. Znamená to, že děláme věci nejlépe, jak dovedeme a pracujeme s elánem, protože nás to opravu baví a naplňuje. Své práci věnujeme soustředěnou mysl a čas, který potřebuje a zároveň garantuje její kvalitu.

“ Dlouhodobě spolupracujeme na údržbě a obnově památkových objektů také s některými muzei v přírodě.

miloval. Jsou svědkem úžasné řemeslné dovednosti našich předků, a proto jsem se rozhodl věnovat jejich ochraně.

Jaké profese a specializace kolem sebe ve firmě soustředíte?

Po šesti letech v terénu jsem se rozhodl postavit na vlastní nohy, založil jsem si živnost v oblasti ochrany dřeva proti biotické degradaci a zúročil plně jak roky strávené ve výzkumné oblasti, tak také nabyté praktické dovednosti. Spolupracuji se skupinou stejně smýšlejících lidí. Jsou mezi nimi projektanti, specialisté na průzkumy historických krovů, tradiční tesaři, pracovníci památkové péče, etnologové a odborníci z dalších oborů.

Bylo složité dát dohromady tým lidí, kteří prací s krovem a dřevem vnímají podobně? Tedy spíše jako poslání než „pouhou“ profesi.

Je to přirozený proces. Jakmile se člověk soustředí na nějakou oblast, začnou mu do života mezi mnoha jinými přicházet i lidé, kteří se dívají týmž směrem a mají na věci stejný náhled. Rychle poznáte, jestli to funguje a můžete se na ně spolehnout. Typickým příkladem je parta slovenských tesařů Tesané, se kterými spolupracuji

Zaměřujete se na servis, respektive na údržbu krovů. Co přesně zákazníkům nabízíte?

Poskytujeme servis v oblasti údržby a ochrany dřevěných konstrukcí. Základem dobrého stavu každé konstrukce je pořádek a čistota. Prostory krovů často slouží jako depozitář a v horším případě jako skládka všeho nepotřebného, čeho je třeba se zbavit. Ke krovům je pak nezřídkou velmi špatný přístup a vlastník objektu do těchto prostor dlouhé roky nezavítá, a tak ani neví, zda někde nezatéká nebo zda nevzniká jiný závažný problém. Dřevěné prvky pokryté vrstvou prachu, stavební suti, trusu hlodavců, netopýřů a holubů jsou výrazně náchylnější k degradaci a rozvoji nežádoucích jevů. Před ošetřením tedy provádíme důkladné a současně šetrné očištění konstrukcí od veškerých nečistot pomocí suchých procesů. Hlavní náplní naší práce je speciální ochranná dezinfekce, dezinfekce a deratizace (DDD), tedy komplexní ošetření konstrukce bezbarvým biocidním přípravkem, který má likvidační a současně dlouhodobý preventivní účinek proti dřevokaznému hmyzu. Takovou práci smí vykonávat pouze osoby odborně způsobilé dle zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví. Ošetření je nut-

né provádět s vysokou pracovní morálkou, aby byla ošetřena všechna i obtížně přístupná místa včetně spojů a výsušných trhlín, jež jsou častým místem napadení dřevokazným hmyzem.

Jaké jsou vaše zkušenosti s obecnou úrovní údržby krovů?

Naším cílem je, aby vlastníci staveb a zejména hodnotných historických objektů věnovali pozornost pravidelné kontrole a preventivní údržbě dřevěných konstrukcí, jež zamezí vzniku závažných poruch a předchází rozsáhlým a nákladným opravám. U památkových objektů vidím zásadní problém v nastavení programů na obnovu, které cílí výlučně na havarijní stav památek a preventivní opatření opomíjí. Otázka preventivní kontroly a údržby se však netýká jenom významných památek, ale také objektů občasně vybavenosti a v konečném důsledku každého domu či chalupy.

Jak přistupujete k záchraně historických krovů? Snažíte se vždy navazovat na postupy starých mistrů, nebo využíváte i moderních technologií?

Snažíme se volit takové postupy, které jsou v zájmu zachování autenticity objektu a vedou k co nejmenším zásahům do konstrukce. Opracování dřeva, výměny, protězy a plomby by měly probíhat tradičními postupy. Současně nám však moderní technologie poskytují nové možnosti například v oblasti diagnostiky konstrukcí a také z hlediska jejich ochrany. Zlepšují neinvazivním způsobem stav konstrukce, chrání její hodnotu a prodlužují její životnost.

Historickým krovům se věnujete jako vědec a řemeslník zároveň. Která z těchto „poloh“ vás více baví a naplňuje?

Jsou to dvě strany jedné mince, které jsou neoddělitelně spojeny. Před jakýmkoli zásahem je třeba stavbu a konkrétní konstrukci důkladně poznat, načíst a teprve pak navrhovat jakékoli další postupy. Nejprve mě zajímá, zda a v jakém rozsahu existuje k objektu dokumentace, archivní materiály, historické fotografie, jaké průzkumy byly v minulosti provedeny: stavebně-historický a stavebně-technický průzkum i dendrochronologické datování, abych se detailně seznámil s vývojem objektu. Sleduji veškeré detaily, které nám mohou poskytnout cenné informace, ať už se jedná o typologii a uspořádání konstrukce, jednotlivé tesařské spoje, trasologii po ručním opracování dřeva, tesařské značky a nápisy. Každý krov je úžasnou učebnicí, ve které můžeme číst, jsme-li dostatečně pozorní a vnímaví.

Uvedl byste příklady krovů, jejichž ochranu jste v poslední době realizovali?

Velmi zajímavou akcí z posledních měsíců bylo ošetření krovu s barokní ležatou stolicí kostela Českobratrské církve evangelické v Hošťálkově, který byl napadený tesaříkem krovovým. Zde jsme provedli vyčištění a komplexní povrchové ošetření krovu biocidním přípravkem s insekticidním i fungicidním účinkem technologií vysokotlakého airless stříkání. Další zajímavou stavbou, jíž jsme věnovali naši péči, byla valašská roubená stodola, která je součástí areálu Karlovského muzea ve Velkých Karlovicích.

Co je klíčové k tomu, aby se člověk skutečně dokázal v krovech vyznat? Přece jen jsou to sofistikované konstrukce se spoustou složitých detailů.

Pokud to člověk myslí vážně, znamená to, že musí mít chuť se celý život učit, objevovat a poznávat

a s pokorou přistupovat k tomu, co nám zanechaly předešlé generace. V dnešní době existuje řada kvalitních odborných zdrojů, ze kterých lze čerpat. Vznikají různé platformy, na kterých se lze potkávat a diskutovat v on-line i off-line prostředí. Pořádají se odborné konference, semináře a workshopy. Stále je prostor k tomu, aby se člověk posouval a zlepšoval. Z mého pohledu jsou vedle odbornosti klíčem k obnově historických dřevěných konstrukcí úcta, respekt a šetrný a citlivý přístup. Opravdu kvalitní obnova historického objektu je možná jen na základě spolupráce a kooperace všech zainteresovaných stran, tedy investora, památkáře, průzkumníka a řemeslníka.

Vím, že připravujete také granty na záchranu památek. Které z nich to aktuálně jsou?

Naše práce je nám koníčkem, takže ve volném čase usilujeme o záchranu několika památkových objektů, kterým hrozil bezprostřední zánik.

Podílíme se na dokumentaci, transferu a obnově drobných objektů zanikající lidové architektury. Za všechny památkové objekty zmíním mému srdci nejbližší Janůvovu usedlost na Moravských Kopicích. Dlouhodobě spolupracujeme na údržbě a obnově památkových objektů také s některými muzei v přírodě, například s Karlovským muzeem ve Velkých Karlovicích. Čeká nás také několik výzev na Slovensku. Tak uvidíme, co letošní rok přinese.

